

Åke Edwardson

Marconi Park

A.W. Bruna Uitgevers

1

Hoofdinspecteur Erik Winter rook de geur van het voorjaar dat eindelijk op gang kwam, halleluja. Hij voelde zich onmiddellijk vrolijk worden, als iemand die had gedacht dat hij het gevoel vergeten was. Hij maakte een paar danspassen over het Kungsplein. Nee, dat deed hij niet, hij wilde het doen, maar iets hield hem tegen. Misschien het pakket onder zijn arm met lamsschouder, een paar blikjes Co-burger en een blikje ansjovis. Winter was op weg naar huis, hij zou alleen eten, maar een man achter het fornuis is eigenlijk nooit alleen. Hij zou een glas whisky drinken, niet meer dan één, terwijl hij het lamsvlees inwreef met kruiden en knoflook. Een man met een glas whisky naast zich is ook nooit alleen.

Het was zes uur en het was nog steeds licht. Nog net. Hij dacht aan Angela en Elsa en Lilly. Nog drie maanden voordat het gezin voor altijd bij elkaar zou zijn.

Zijn mobieltje ging over in de borstzak van zijn colbert. Hij haalde hem tevoorschijn, keek naar het nummer op het display en hield hem tegen zijn oor; geen headset voor señor Winter, dat was niet goed voor zijn tinnitus, maar niets was goed voor tinnitus, zelfs geen goed glas whisky, zelfs Coltrane niet.

‘*Hola!*’ zei hij.

‘Je klinkt vrolijk,’ zei ze.

‘Ik ben vrolijk.’

‘Daar ben ik blij om,’ zei ze.

‘Daar ben ik ook blij om.’

‘Het klinkt alsof je buiten bent.’

‘Raad eens waar.’

‘Het Kungsplein?’

‘Inderdaad.’

‘Hondstong?’

‘Mis.’
‘Levertaart?’
‘Goede poging, maar mis.’
‘Lam.’
‘Dat was niet eens een vraag,’ zei hij.
‘Het regent hier,’ zei ze.
‘Het is voorjaar in Göteborg.’
‘Fijn voor je.’
‘Je klinkt niet langer blij,’ zei hij.
‘Wie heeft gezegd dat ik blij ben?’
‘Jijzelf, daarnet.’
‘Dat was maar tijdelijk.’
‘Wat is er, Angela?’
‘Ik weet het niet.’
‘We zien elkaar binnenkort.’
‘Nog drie maanden,’ antwoordde ze.
‘We zien elkaar voor die tijd.’
‘We zien wel,’ zei ze.
‘Dat klinkt verontrustend.’
‘Er gaat iets gebeuren, en jij zult verdwijnen, Erik,’ zei ze.
‘Verdwijnen?’
‘In jezelf verdwijnen.’

Als het hier gebeurd is, exact op deze plek, is het ’s nachts gebeurd. Dat was ongeveer wat forensisch patholoog-anatoom Pia Fröberg tegen Erik Winter zei toen ze vlak voor het aanbreken van de dag tussen de struiken naast het cultureel centrum in Frölunda stonden. Aan de andere kant lag het treinstation, onder het aardoppervlak, in de vorm van een open tunnel. De treinen waren net gaan rijden. Alles om hen heen was van glas en beton, oud beton, nieuw beton.

Winter keek naar de gestalte op de grond. Een slachtoffer. Het was een man, dat was niet moeilijk te zien omdat de broek en onderbroek van het slachtoffer tot onder zijn knieën naar beneden waren getrokken zodat zijn geslacht zichtbaar was. De armen van de dode waren achter zijn rug vastgebonden en zijn enkels werden bijeengehouden met een touw. Een plastic zak was tot zijn nek over zijn hoofd getrokken. Winter bukte zich en keek naar het profiel, wazig

achter het blauwe plastic, als een gezicht onder water. Winters herse-
nen maakten een sprong in de tijd, twee jaar in twee seconden, zijn
lichaam dat in het water zonk, het wazige om hem heen terwijl hij
naar zijn dood afdaalde. Hij was echter niet doodgegaan, hij stond
hier, met een voortdurende ruis in zijn oren als een zee in de storm,
ter herinnering aan zijn bijna-doodervaring. De man op de grond
voor hem leefde niet meer. ‘Trauma,’ hoorde hij Pia zeggen, en nog
iets wat hij niet verstond, hij kon het bloed achter het plastic zien,
het moest bloed zijn, het was eerder zwart dan rood in het vale licht
van de vale hemel. Hij keek naar boven, daar was niets, en keek weer
naar beneden.

‘Was hij bewusteloos toen hij de zak over zijn hoofd kreeg?’ vroeg
hij.

Fröberg gaf geen antwoord.

‘Anders is het lastig om dat te doen,’ zei Winter. ‘In elk geval als je
alleen bent.’

‘Bedoel je dat hij het zelf heeft gedaan?’ vroeg ze terwijl ze zich
naar hem omdraaide. Het leek er niet op dat ze glimlachte. Het was
een macabere grap.

‘Er is een kleine kans,’ zei Winter terwijl hij de snijdende wind
voelde die door de tunnel waaide.

Hij keek naar de letter die op de dode lag, een handgeschreven
zwarte hoofdletter R, geschreven op een scheef stuk karton met
haastig afgescheurde randen, het leek een witte taartdoos, de letter
leek in blinde woede met een platte kwast geschreven, de verf was
uitgevloeid en leek op het zwart dat het gezicht van de dode bedekte,
achter de plastic zak die op een raam leek, een raam waar hij door-
heen kon kijken, dacht Winter, als een privilege. Hij had het onaan-
gemene vertrouwd gevoel dat hij dat vaker zou doen. De wind in
de tunnel draaide, waaide in zijn richting. Hij zou erin verdwijnen.

‘De man houdt dus van taart,’ zei hoofdinspecteur Fredrik Halders
toen de kerngroep van de afdeling Ernstige delicten bij elkaar was
gekomen voor de eerste briefing.

‘Wie bedoel je?’ vroeg hoofdinspecteur Bertil Ringmar.

‘Het is niet grappig,’ zei rechercheur Aneta Djanali. ‘Absoluut niet.’

‘Een macabere grap,’ zei Halders.

‘Het lijkt van een taartdoos afkomstig,’ zei Winter. ‘Öberg onderzoekt dat nu.’

‘Kijk eens aan,’ zei Halders.

‘Hoeveel zijn er in de stad in omloop?’ vroeg rechercheur Gerda Hoffner.

‘Net zoveel als er taarten zijn,’ antwoordde Halders. ‘Mijn vader was trouwens banketbakker.’

‘Dan mag jij de banketbakkers ondervragen, Fredrik,’ zei Winter.

‘Neem je me in de maling?’

‘Een macabere grap.’

Hoffner lachte.

‘Iemand hier heeft humor,’ zei Halders.

‘Het is niet grappig,’ herhaalde Djanali.

‘Nee,’ antwoordde Winter. ‘Het is absoluut geen grappige moord.’

De hemel achter het raam was blauw, blauw als de zonde en net zo oud. Er waren antwoorden in te vinden, als een eenzame vertwijfelde roep uit het verleden. Het verleden is een lange, helse reis, dacht Winter. Hij draaide zich om toen Ringmar op de open deur klopte.

‘*Permesso?*’

‘Natuurlijk, kom binnen, Bertil.’

Ringmar liep de kamer in en ging op de stoel voor Winters bureau zitten. Winter bleef bij het raam staan. Hij voelde de zon in zijn rug, net zo koud als de wind was geweest.

‘Wat hebben we?’ vroeg Ringmar.

‘Wraak,’ antwoordde Winter.

‘Waarvoor?’

Winter gaf geen antwoord. Hij hoorde buiten een geluid en draaide zich om. Drie zwarte vogels vlogen krijsend langs de hemel.

‘Wraak waarvoor?’ herhaalde Ringmar.

‘Het verleden,’ zei Winter. Hij was er klaar voor om aan het gesprek te beginnen, hun methode, de vrije gedachten, associaties die voorwaarts konden leiden nadat ze achterwaarts hadden geleid.

‘Het verre verleden?’ vroeg Ringmar.

‘Niet heel ver.’

‘Tien jaar?’

‘Minder lang,’ zei Winter.

‘Wraak voor iets wat pas geleden gebeurd is?’

‘Ja.’

‘Wraak voor een aanranding?’

‘Ja.’

‘Op de vrouw van een andere man?’

‘Ja.’

‘Op de man van een andere man?’

‘Nee.’

‘Dat zou kunnen.’

‘Ja.’

‘Het kan iets heel anders zijn.’

‘Ja,’ zei Winter. ‘En het ligt verder terug in de tijd.’

‘Tien jaar geleden,’ zei Ringmar. ‘Wat gebeurde er toen?’

‘Iets wat niet vergeten kan worden,’ zei Winter.

‘De kont van het slachtoffer was ontbloot,’ zei Ringmar.

Het slachtoffer heette Robert Hall. Hij was bewusteloos geslagen en daarna was hij in de blauwe plastic zak gestikt. Misschien was het een daad van barmhartigheid.

‘Hij is neergeslagen omdat het de enige manier was,’ zei Ringmar. Winter knikte.

‘Hall was geen kleine man,’ zei Ringmar.

‘Zoeken we een kleine man?’ vroeg Winter.

‘Of een vrouw,’ zei Ringmar.

‘Nee.’

‘Nee?’

‘Nee, we zoeken niet naar een vrouw, niet als dader in elk geval.’

‘*Cherchez la femme*,’ zei Ringmar. ‘In dat geval.’

‘Ik dacht dat we het geld moeten volgen.’

‘Dat ook.’

‘Maar het gaat deze keer niet om geld,’ zei Winter.

‘Het gaat om woede,’ zei Ringmar.

‘Enorme woede.’

‘Waarom daar? Waarom juist daar?’

‘Het is de enige plek waar ze niet te zien waren,’ zei Winter.

‘Was het voorbereid?’

‘Het antwoord is ja.’

‘Dan woont de dader in de buurt,’ zei Ringmar.

‘Dat hoeft niet,’ zei Winter.
‘Hij woont in de buurt,’ zei Ringmar.
‘We moeten afwachten,’ zei Winter.
‘Waarop?’
‘Het volgende slachtoffer.’

Winter reed door de Marconigatan terug en parkeerde ten zuiden van de spoorlijn. Het schemerde weer, een mat vlies op het beton. Hij stapte uit de auto. Een schoolklas liep de trappen van het cultureel centrum af, kinderen uit de eerste klassen van de middelbare school, ze bleven bij het afzetlint staan en wezen. Winter zag hun gelaatstrekken niet duidelijk, maar hij wist dat de kinderen gefascineerd waren. Dit was geen film, geen politieserie. De leerkracht probeerde ze de trap af te drijven, misschien naar de Frölundaschool. De kinderen bleven kijken naar de in stoer, zwart leer geklede rechercheurs achter het lint. Misschien zou iemand een handtekening willen geven. De technisch rechercheurs hadden een meer bescheiden stijl, zoals ze op de achtergrond als plantsoenwerkers aan het wroeten waren.

Torsten Öberg keek op toen Winter naast hem bleef staan.

‘Redelijke afdrukken.’
‘Waarvan?’ vroeg Winter.
‘Schoenen.’
‘Aha.’

Öberg ging staan. Hij was onlangs formeel bevorderd tot chef van de technische afdeling, nadat hij die jarenlang informeel had geleid. Het was alsof hij langer was geworden, bijna net zo lang als Winter.

‘Hij is een paar meter de struiken in gesleept.’
‘Oké.’
‘Een klap op zijn achterhoofd.’
‘Maar één, zegt Pia.’
‘En daarna kreeg hij de zak over zijn hoofd.’
‘Nadat Halls broek naar beneden getrokken was?’
‘Waarom laat je het zo persoonlijk klinken?’
‘Wat bedoel je?’
‘Nadat Halls broek naar beneden getrokken was.’

‘Nadat de broek van het slachtoffer naar beneden getrokken was,’ zei Winter.

‘Nee, hij heeft de zak eerst over zijn hoofd getrokken, denk ik. Ik weet het niet. We moeten de situatie reconstrueren. Maar hij wilde er zeker van zijn dat de man dood was.’

Winter zei niets.

‘Waar denk je aan, Erik?’

‘Aan de waanzin,’ antwoordde Winter.

‘Het handschrift is agressief,’ zei Öberg.

‘Wat kunnen we daar nog meer over zeggen?’

‘De letter R.’

‘Ik ken het alfabet,’ zei Winter.

‘Krachtige uitvoering,’ zei Öberg. ‘Dat is waarschijnlijk het enige wat we erover kunnen zeggen.’

‘We hebben meer letters nodig,’ zei Winter.

‘Is dat een wensgedachte?’

‘Dat is de waanzin.’

2

Robert Hall had in een appartement in Järnbrott gewoond. Dat was niet ver van de vindplaats, die waarschijnlijk ook de plaats delict was.

Het was een tweekamerappartement. De ramen en glazen deuren in de keuken en de zitkamer lieten veel licht vanuit het noorden binnen. Winter liep het balkon op en zag twee oude tennisbanen, een voetbalveld met grind en gebouwen die eruitzagen als een school. Natuurlijk is het een school, het is de Frölundaschool, ik heb gelezen dat het voetbalveld met grind moet verdwijnen. De omgeving moet verdicht worden, er is hier te veel ruimte en licht en gras, behalve op het voetbalveld.

Robert Hall was gescheiden, zijn vrouw woonde met de kinderen in Borås. Ze is niet ver weg gaan wonen, dacht Winter terwijl hij de lucht vol voorjaar en leven inademde. Linnea Hall had de voogdij over de kinderen, een jongen en een meisje die bijna pubers waren, hij herinnerde zich hun namen op dit moment niet. De volledige voogdij, dat kon natuurlijk iets betekenen. Djanali was onderweg naar Borås. 'Ik ben daar nog nooit geweest,' had ze tijdens de bespreking vanochtend gezegd. 'Jezus,' had Halders gezegd, 'hoe is dat mogelijk? Ze hebben een dierentuin en alles.'

Winter hoorde de schoolbel, een geluid waarvan hij nooit had gehouden. Het stond voor onvrijheid, zoals alles wat met school te maken had. Zelfs als de bel was gegaan, had Winter zich niet vrij gevoeld, ook niet na de laatste bel van de dag, omdat hij wist dat de bel de volgende dag weer zou gaan. Er was geen uitweg, zo zou zijn jeugd en puberteit en leven als volwassene en als oudere eruitzien. De bel om te vertrekken zou soms gaan, maar die verdomde bel zou ook altijd weer gaan om te komen. Misschien was hij bij de politie gegaan omdat hij dan niet binnen vier muren zou belanden.

Er was eigenlijk maar één manier om vrij te zijn, de manier van

Robert Hall. Hall was bovendien leerkracht geweest. Misschien zat daar een symboliek in verborgen, dacht Winter terwijl hij zag hoe de kinderen zo snel mogelijk bij het schoolgebouw vandaan liepen. Ik vloek te veel, dacht hij, maar als je alleen lelijke woorden denkt zijn het misschien geen lelijke woorden. Het blijft tenslotte hier, tussen mij en mij.

Hij hoorde Öbergs technisch rechercheurs in het appartement rondlopen. Ze zochten naar alles en niets, niets kon alles betekenen. Het appartement had er netjes uitgezien toen Winter samen met Ford en Brattling was binnengekomen, schoongemaakt alsof Hall had verwacht dat hij snel thuis zou zijn, maar toch had opgeruimd voor het geval iemand anders er eerder dan hij zou zijn. Niets verdachts, in elk geval nog niet, voordat ze de computer aanzetten bijvoorbeeld, dan kon alle verbazing ophouden. Nonnen die pausenporno hadden gedownload, bisschoppen die nonnenporno hadden gedownload, echte nonnenporno, al het gruwelijke was te vinden: gefilmde volksdansfestivals, praatprogramma's over literatuur. Eén keer had Winter een verzameling met twintig jaar Zweedse songfestivals gevonden, met inbegrip van de voorrondes. Het was een schokkende ervaring geweest.

Winter liep het appartement weer in.

Ringmar kwam de keuken uit.

'Het lijkt erop dat hij netjes was,' zei hij.

'Een leerkracht,' antwoordde Winter.

'Heeft dat met elkaar te maken?'

Winter gaf geen antwoord. Er lag een stapel boeken op de salontafel. Hij liep ernaartoe en bekeek de bovenste. Het was een fotoboek over Göteborg vroeger en nu.

'Ik heb dat boek ook,' zei Ringmar terwijl hij naar de tafel knikte.

'Sta jij er ook in?' vroeg Winter.

'Wat?'

'Sta jij ook in het boek?'

'We zijn nog niet zo ver met de opgravingen,' zei Ringmar.

'Dus er komt meer.'

'Op dit moment houden we ons alleen met de bovenste laag bezig,' zei Ringmar.

'Daar hoor ik thuis,' zei Winter.

‘Ben je depressief?’
‘Een beetje. Ik ben op het balkon geweest.’
Ringmar keek uit het raam. De zon verblindde hem.
‘De school,’ zei hij. ‘Ik snap het.’
‘Misschien voelen alle mensen melancholie als ze een school passeren,’ zei Winter. ‘Vooral als het hun eigen school is geweest.’
‘Nee,’ antwoordde Ringmar. ‘Dan voelen ze haat.’
‘Interessant,’ zei Winter.
‘Heel normaal,’ zei Ringmar.
‘Dus iemand haatte Robert Hall.’
‘Leerkrachten leven riskant, maar worden zelden vermoord.’
‘Er is een reden dat hij vermoord is.’
‘De verkeerde man op de verkeerde plek.’
‘Nee. Dat was hij niet,’ zei Winter. ‘Hij was uitgekozen als slachtoffer.’
‘Waarom hij?’
‘Voor iets wat hij ooit heeft gedaan.’
‘Als jongeman?’
‘Wanneer ben je een jongeman?’
‘Boven de twintig.’
Ringmar liep door de kamer en keek door de glazen deuren naar buiten. Winter volgde zijn blik. Het was daar nu verlaten, alleen grind en gras en school.
‘Het voetbalveld moet weg,’ zei Ringmar.
‘Dat heb ik gehoord.’
‘Net als het Marconiplein.’
‘Echt?’
‘Het Marconiplein is al weg. Ze hebben er een ijshal gebouwd. Dat is hier trouwens niet ver vandaan. Daar, kijk dan! Je kunt hem hier vandaan zien.’
‘Ik heb nog op het Marconiplein gespeeld,’ zei Winter.
‘O ja?’
‘Bij Finter BK. Ik deed een laatste poging. Ik was vijfendertig denk ik, zesendertig. Maar mijn knieën konden het niet meer aan.’
‘Ik ben er vroeg mee opgehouden,’ zei Ringmar. ‘Ik besefte dat ik niet voldoende talent had. Ik ben ook niet vaak genoeg geblesseerd geraakt.’

‘Dan kun je inderdaad net zo goed stoppen.’
‘Waarin gaf Hall les?’
‘Gymnastiek. En Zweeds.’
‘Dat is alles wat je nodig hebt,’ zei Ringmar.
‘Het heeft hem niet in leven gehouden. Ik weet niet of ik het aan-
kan om al zijn collega’s te ondervragen.’
‘Doe het dan niet. Aan de andere kant moet je het loslaten, Erik.
Niet alle leerkrachten zijn klootzakken. Je zou daar echt eens met
iemand over moeten praten. En over andere dingen.’
‘Dat staat helemaal onder aan mijn lijst.’
‘Wat staat bovenaan?’ vroeg Ringmar.
‘Dat wil je niet weten.’
‘Je bent niet van plan om ooit naar een sessie te gaan, nietwaar?’
‘Jawel.’
‘Hoe ga je dat bewijzen?’
‘Door mijn gedrag.’
‘Het duurt jaren om een ander persoon te worden,’ zei Ringmar.
‘Door de facturen dan, dat is bewijs genoeg.’
‘Het is verdomd duur, dat is waar,’ zei Ringmar. ‘Duurder dan een
uitstekende maltwhisky.’
‘Dat kan niet waar zijn.’
‘Ik heb met een therapeut gepraat tot ik er geen geld meer voor
had. Dat was toen Birgitta ervandoor was gegaan. En Martin vreemd
begon te doen. Dat was toen.’
‘Het spijt me,’ zei Winter.
‘Wat spijt je?’
‘Dat je geen geld hebt om door te gaan met analyseren.’
‘Misschien stonden we vlak voor een doorbraak.’
‘Misschien had die al plaatsgevonden.’
Ringmar gaf geen antwoord. Hij draaide zich weg van het raam,
naar het appartement toe, naar Winter toe.
‘Waarom Hall?’ vroeg hij.
‘Dat is de belangrijkste vraag,’ antwoordde Winter. ‘Waar in de
volgorde komt hij?’
‘Ja.’
‘Dat is net als met de letter.’
‘Ja.’

‘Het heeft geen chronologie.’
‘Nee.’
‘De mededeling begint niet met een R.’
‘Nee.’
‘Maar het kan met een R beginnen.’
‘Ja.’
‘Hall is als eerste vermoord omdat hij de eerste moest zijn. Daar is een reden voor.’
‘Ja.’
‘Of misschien ook niet.’
‘Nee. Daar is geen reden voor.’
‘Maar er is wel een reden.’
‘Ja.’
‘Het heeft met Hall te maken.’
‘Ja.’
‘Hij is niet de enige. Hoe zeker zijn we daarvan?’
‘Zeker. Meer dan vrij zeker.’
‘Waarom zijn we daar zeker van?’
‘De letter.’
‘Die kan van alles betekenen. Die kan van alles zijn.’
‘Het is het begin van een mededeling, of het midden of het eind, maar het is een mededeling.’
‘De dader wilde niet dat hij zou wegwaaien,’ zei Winter. ‘Hij had hem met een veiligheidsspeld aan zijn overhemd vastgemaakt.’
‘Misschien overdreven,’ zei Ringmar.
‘Nee. Hij wilde ervoor zorgen dat de letter niet verdween, maar hij wilde niet in de buurt blijven. Hij wilde ver weg zijn.’

Aneta Djanali passeerde de afrit naar luchthaven Landvetter en overwoog een seconde om af te slaan, om rechts in te voegen en de lange bocht naar het rechte stuk naar de terminals te nemen, de auto te parkeren, de vertrekhal binnen te lopen en het eerste het beste ticket naar de eerste de beste bestemming te kopen. Hoeveel mensen hadden dat ooit gedacht? Was het trouwens mogelijk, praktisch gezien? Konden er tickets gekocht worden? Als dat kon, dan lag de hele wereld voor haar open. Afrika bijvoorbeeld. Ze was al jarenlang niet in Ouagadougou geweest. Haar vader woonde daar nog steeds,

in het witte huis. Burkina Faso had vorig jaar de finale van de Afrikaanse voetbalkampioenschappen bereikt. Haar vader had beslist geschreeuwd als een gek, met een fles *dôlo* in zijn hand. Fredrik had in elk geval geschreeuwd als een gek toen Burkina Faso in de kwartfinale een doelpunt tegen Togo maakte.

Het was niet waar dat ze nog nooit in Borås was geweest, ze was er vaak doorheen gereden, maar was nooit gestopt. De snelweg doorliepde de stad als een sabel, iets wat ze zich kon voorstellen in een Afrikaanse stad, maar niet hier, nooit.

Ze stopte bij een benzinstation onder de snelweg en keek op de kaart. Linnea Hall woonde in het zuidelijke deel, Aneta keek op, ze moest door de stad rijden. Ze startte de motor en reed voorzichtig verder. Er konden blinde chauffeurs op de weg zijn, Ray Charles achter het stuur van een bus; met middelgrote Zweedse steden viel niet te spotten, ze voelde zich gedeprimeerd als ze erlangs reed, of erdoorheen zoals nu, neerslachtig, alsof een middelgrote Zweedse stad deed denken aan de dood, aan rondlopen op de aarde zonder reden, in middelmatige buurten. Maar ik ben niet middelmatig, dacht ze, ik ben iets anders. Niemand is middelmatig. Misschien moet ik het vliegtuig naar de grote wereld nemen als ik op weg naar huis ga. Misschien moeten we dat allemaal doen.

Ze parkeerde voor de woning, een villa uit de jaren vijftig, charmant op een middelmatige manier.

Een vrouw opende de voordeur voordat Djanali de trap op was gelopen. Ze droeg een spijkerbroek en een trui die zelfgebreid leek. Ze was blond en bleek als sneeuw in de zon, de zon die nu achter Djanali scheen en veel warmte gaf, het was de warmste dag van het jaar tot nu toe.

‘Agneta? Ben jij Agneta?’

‘Aneta, ja.’

‘Sorry?’

‘Eigenlijk heet ik Aneta.’

‘O ja?’

‘Verkeerd gespeld op de kraamafdeling,’ zei Djanali.

Linnea Hall glimlachte niet.

‘Mag ik binnenkomen?’ vroeg Djanali.

‘Hoe is het gebeurd?’ vroeg Linnea Hall. Het klonk niet als een

vraag, ze keek niet naar de rechercheur, haar blik was op de voetbal-arena op de achtergrond gericht. Djanali kon zich niet herinneren hoe het team van Borås heette, Fredrik had het gezegd, ze hadden iets gewonnen.

‘Wat heeft hij gedaan?’ vroeg Linnea Hall.

Djanali bleef staan.

‘Wat bedoel je?’

‘Dat wat er met hem gebeurd is. Hij moet iets gedaan hebben om dat te verdienen.’

0

Hij kan de geuren van de schemering niet verdragen, blijft binnen met gesloten ramen, ziet door het raam hoe iedereen beneden van het leven geniet, jongens en meisjes en mannen en vrouwen en katten en honden en vogels. Hij zit binnen met hoofdpijn, het houdt nooit op, nooit. Hij kan het water niet verdragen, het geluid van golven, hij is nooit teruggegaan, nooit. Hij kan de stemmen niet verdragen, hoort ze alsof het gisteren is gebeurd, dronken, hard, gemeen.

Waar ben je?

We hebben hier iets.

Kom hier, dan mag je het zien.

Het was bijna donker geweest en de maan was achter een wolk verdwenen en hij had bij de gevel gestaan, dat was links als je voor de woning stond, telkens als hij eraan dacht moest hij juist daaraan denken en hij dacht er altijd aan, altijd.

Op dat moment had ik hulp nodig, denkt hij terwijl hij een moeder en een kind in de warmtenevel bij het Frölundaplein ziet verdwijnen. Ik kreeg geen hulp, niemand wist het, niemand die lief was wist het.

Hij begint te huilen. Dat gebeurt steeds vaker, hij huilt als een meisje, denkt hij. Niemand ziet me, daar ben ik blij om, niemand heeft uitgelegd wat dat woord betekent, blij. Ik moet blijer worden, denkt hij, het is onderweg, ik voel het, ik weet het, het is er bijna.

Hij knippert met zijn ogen, ziet bijna niets, zijn ogen zitten vol water, het is alsof hij onder water zwemt. Ik probeerde me na afloop te verdrinken, denkt hij.

Nu kan hij weer zien, hij huilt niet meer. Hij gaat zo naar beneden. Het gaat beginnen. Het licht boven het plein is smoezelig, kleverig na een lange dag.

3

Linnea Hall zat in haar lichte zitkamer. Djanali zat tegenover haar, op een veel te diepe fauteuil. De twee kinderen waren op school. Het voorjaar probeerde overal in te breken. Dat was wat Djanali dacht, in te breken. Alsof het een misdaad was. Het licht bracht iets nieuws met zich mee, vooral in deze woning. De man hoorde hier niet thuis. Hij hoorde nergens thuis, behalve aan de andere kant, en er was niemand op aarde die wist waar die andere kant lag. Ik wil het ook niet weten, dacht ze.

Robert Hall had iets gedaan om zijn dood te verdienen. Dat had zijn ex-vrouw gezegd, in principe was dat het eerste wat ze had gezegd. Wat had hij haar aangedaan?

De vrouw had een blik in haar ogen die Djanali nooit bij rouwenden zag. Het was geen verdriet. Ze zou er zo meteen op komen, misschien al tijdens het verhoor. Het was belangrijk. Heel belangrijk.

‘Je zei dat hij iets heeft gedaan om zijn dood te verdienen,’ zei Djanali.

‘Dat moet wel,’ zei Linnea Hall.

Haar gezicht verraadde niet wat er achter die verbazingwekkende woorden schuilging.

‘Dat moet je uitleggen,’ zei Djanali.

‘Robert was geen aardige man,’ zei Hall.

‘Vertel.’

‘Waar moet ik beginnen?’

‘Waar je maar wilt.’

‘Bij zijn geboorte?’

‘Is het zo erg?’ vroeg Djanali.

‘Moet je niet vragen waarom ik met hem getrouwd ben? Waarom we samen kinderen hebben?’

‘Je was verliefd,’ zei Djanali.

‘Is dat een vraag?’

‘Wat heeft hij je aangedaan?’

Linnea gaf geen antwoord. Haar blik zwierf naar buiten, naar het licht. Het was ontzettend licht buiten, lichter dan het dit jaar ooit was geweest. Ze keek weer naar Djanali.

‘Als de kinderen er niet waren geweest, dan zou ik niet naar de begrafenis gaan.’

‘Vertel,’ zei Djanali opnieuw. Zo lang mogelijk open vragen stellen.

‘Wat moet ik vertellen?’

‘Waarom je denkt dat hij zijn dood verdiend heeft?’

‘Is dat zo ongewoon?’

Djanali knikte, wat ja of nee of misschien kon betekenen. Maar om je dood te verdienen? Dat was alsof je het niet had verdiend om geboren te worden. Zo was het. Deels was het de bedoeling van het leven om nooit geboren te worden. De schade voor de mensheid werd minder. Miljoenen mensen hadden beter ongebornen kunnen blijven. Niet in het minst als het ging om alle kwaadaardige zwarte mensen waar zij vandaan kwam, haar vader had dat vaak gezegd en toch was hij teruggegaan. En hier waren de witten aan de macht en de kwaadaardigheid gloeide en glansde hier net zo mooi.

‘Hij moet iets gedaan hebben,’ zei Linnea Hall opnieuw.

‘Zoals wat?’

‘Dat weet ik niet.’

‘Wat kan hij gedaan hebben?’

‘Iemand beschadigen,’ zei Hall.

‘Hoe dan?’

Linnea Hall gaf geen antwoord. Ze zag eruit alsof ze nadacht, of herinneringen ophaalde. Iets trok over haar gezicht; het was geen licht.

‘Ik moet meer weten,’ zei Djanali. ‘Begin met jullie huwelijk. Waarom zijn jullie gescheiden?’

‘Hij... Robert... was gewelddadig. Hij bedreigde me. Hij bedreigde de kinderen.’

‘Op welke manier?’

‘Op een gewelddadige manier,’ antwoordde Hall.

‘Sloeg hij jullie?’

‘Nee...’

‘Hoe bedreigde hij jullie dan?’
‘Het was erger dan dat.’
‘Ik geloof niet dat ik het begrijp.’
‘Hij sloeg niet... maar hij werd een duivel.’ Ze keek naar Djanali. ‘Ik weet niet hoe ik het moet uitleggen.’
‘Probeer het gewoon.’
‘Hij werd... nee, geen ander. Hij werd degene die hij altijd geweest was.’
‘Wie was hij altijd geweest?’
‘Een duivel.’
‘Toen hij jong was?’
‘Dat denk ik.’
‘Weet je daar meer over?’
‘Ik weet er eigenlijk niets over.’
‘En toch weet je het?’
‘Ik denk dat hij iets gedaan heeft waaraan hij niet kon ontsnappen. Hij had het als het ware binnen in zich. Iets wat hem niet losliet. Wat al het andere overheerste. Ik wist van niets. Niet op dat moment, toen we elkaar ontmoetten. Hij was... charmant, misschien kun je het zo noemen. Zoals alle psychopaten.’
‘Zeg je nu dat hij een psychopaat was?’
‘Dat is misschien het verkeerde woord, maar het was in elk geval onmogelijk om met hem te leven.’
‘Wanneer zijn jullie gescheiden?’
‘Vier jaar geleden.’
‘Wanneer hebben jullie elkaar voor het laatst gezien?’
‘Ik heb hem na de scheiding niet meer gezien.’
‘En de kinderen?’
‘Eén keer in de afgelopen vier jaar,’ zei Hall. Ze vertrok haar mond. Het kon een glimlach zijn, maar het zag eruit als een grimas. ‘En toch willen ze naar de begrafenis. Kinderen hebben daar gekke ideeën over.’
Gek, dacht Djanali. Dat is een wonderlijk woord. Het kan in principe van alles betekenen. Er zijn veel wonderlijke woorden. Het is alsof we niet kunnen beslissen wat we willen zeggen.
‘Hebben jullie telefonisch contact gehad?’
‘Nee.’

‘Op welke manier hadden jullie dan contact?’

‘Ik zeg toch dat we geen contact hadden!’

Linnea Hall was harder gaan praten. Dat verbaasde Djanali. Ze was kalm, koel en gecontroleerd geweest. Het kon wanhoop zijn, dat kon op veel manieren tot uiting komen. Het kon angst zijn.

Het is angst, dacht Djanali. Dat is het gevoel waar ik eerder op uit was. Angst. Komt voor bij zowel vrouwen als mannen. Angst zit in ons allemaal.

‘Wanneer is hij gestopt met werken?’

‘Weten jullie dat niet?’

‘Weet jij het?’

‘Het ging niet,’ zei Hall. ‘Hij was niet geschikt voor een baan, kon geen baan houden.’

‘Jij bent ook leerkracht,’ zei Djanali.

‘Zo hebben we elkaar ontmoet.’

‘O ja?’

‘Ik kan er verder niets over zeggen. Hij is ontslagen.’

‘Wat is er gebeurd?’

‘Dat ben ik nooit te weten gekomen.’

Linnea Hall ging staan. Djanali bleef op de diepe fauteuil zitten. Het was een vergissing geweest om daarop te gaan zitten. Ze voelde zich zwaar, alsof ze niet helder kon denken.

‘Ik moet Tyra halen,’ zei Linnea Hall. ‘Ik haal haar altijd.’

‘Kun jij Robert vermoord hebben?’ vroeg Djanali.

‘Nee.’

‘Waarom niet?’

‘Ik heb de kracht er niet voor. En ik denk niet op die manier. Ik denk nooit op die manier.’

‘Heb je verdriet?’

‘Om hem?’

‘Ja.’

‘Ik heb verdriet omdat het gelopen is zoals het gelopen is. Met hem, met mij, met ons. Met ons gezin. Maar ik mis hem niet. Er was al heel lang niets om te missen.’

‘Ging hij met collega’s om?’

‘Hij wilde met niemand omgaan,’ zei ze. ‘Hij bleef zo veel mogelijk uit de buurt van andere mensen. Dan kun je niet als leraar werken.’

Hij bleef... het was alsof hij bij zichzelf uit de buurt bleef.

‘Bij zichzelf?’

‘Bij degene die hij geweest was. Bij degene die hij geworden was.’

Dat zegt genoeg, dacht Djanali. Het heeft hem uiteindelijk ingehaald.

‘Hoe... wat is er gebeurd?’ vroeg Linnea Hall.

‘Wat bedoel je?’

‘Hoe is hij... vermoord? Op welke manier?’

‘Waarom wil je dat weten?’

‘Is dat een vreemde vraag? Ben ik vreemd?’

‘Waarom wil je dat weten?’ herhaalde Djanali.

‘Was het gewelddadig?’

‘Ja.’

‘Dat zegt het een en ander, of niet soms?’

‘Wat bedoel je daarmee?’

‘Hoe mensen vermoord worden. Dat zegt toch het een en ander over hoe ze geleefd hebben? Dat moet jullie bij jullie werk helpen, of niet soms? Zodat jullie degene die het gedaan heeft vinden.’

Winter opende de deur van Robert Halls appartement, er lagen kranten en enveloppen op de mat achter de deur, hij raakte niets aan. Dat liet hij aan Öbergs mensen over.

In de zitkamer kon hij door een raam zonder jaloezieën naar buiten kijken. Hij zag een tram, een deel van het cultureel centrum, de enorme parkeerterreinen rond het plein, de nieuwe gebouwen, de oude gebouwen. De struiken voor het cultureel centrum. De plaats delict.

Hoe vaak had Hall hier gestaan en gezien wat Winter nu zag? Iets had ervoor gezorgd dat hij naar die plek was gegaan, de laatste plek.

Winter draaide zich om. Er stonden een goedkope bank en een stoel en een tafel in de kamer. Alles zag eruit alsof het tweedehands was. Het was een armoedige inboedel. Op het versleten parket lag een goedkoop vloerkleed. Op de een of andere manier ergerde hij zich eraan. Hij ergerde zich aan van alles. Zoals waarom Angela hem vanochtend niet had gebeld. Hij had er behoefte aan gehad haar stem te horen, had er behoefte aan gehad de stemmen van de kinderen te horen. Hij had slecht geslapen, had de vorige avond geen whisky ge-

dronken, had met zijn laptop op schoot gezeten en had diagrammen over glas en beton gemaakt. Het was een mooi plaatje geworden. Hij had eindelijk iets gecreëerd.

Het mobieltje in zijn borstzak trilde. Hij bedacht dat het ongewoon koud was in het appartement, alsof de verwarming was afgeslagen nu Hall voor altijd verdwenen was. Hij keek op het display. Eindelijk.

‘Hallo,’ zei hij.

‘Waar ben je, Erik?’

‘In het appartement van een moordslachtoffer.’

‘Hebben jullie meer ontdekt?’

‘We weten nog niets,’ zei hij. ‘Alleen dat het slachtoffer een eenvoudig en armoedig leven leek te leiden.’

‘Zoals de meeste mensen,’ zei ze.

‘Daar weet je niets van,’ antwoordde hij.

‘Zal ik de hoorn erop gooien?’ vroeg ze.

‘Er bestaan geen hoorns meer,’ zei hij. ‘Dat was een andere tijd.’

Hij hoorde dat ze het gesprek verbrak. Het suisde en ruiste in zijn oor, in de afstand die tussen hen lag, de IJszee aan de ene en de Costa del Sol aan de andere kant. Hij toetste het nummer in, wachtte, luisterde naar de combinatie van tinnitus en atmosferische storingen, het klonk hetzelfde, hij was daarmee een deel van het universum, maar wel een verdomd klein deel.

Uiteindelijk nam ze op.

‘Sorry,’ zei hij.

‘Je weet niet hoe het is,’ zei ze.

‘Hoe wat is?’

‘Zie je, je weet niet eens waar ik het over heb.’

Hij dacht na, dacht echt na.

‘Waar heb ik het over, Erik?’

‘Jou en mij.’

‘Ik heb het over ons gezin.’

‘We zijn van de zomer bij elkaar. Voor altijd, tot in alle eeuwigheid.’

‘Als je ironisch probeert te zijn, dan gooi ik de zogenaamde hoorn er weer op.’

‘Ik ben niet ironisch. Dit gaat voorbij.’

‘Vandaag zei Elsa dat ze niet wil verhuizen. Ze wil Siv niet achterlaten, zei ze.’

Siv, zijn moeder, was al langer dan een maand dood. Ze was begraven naast Bengt, op een mooie begraafplaats beschut door de witte bergen, met de zee ervoor, een schittering van goud en zilver. Het was een rijke plek.

‘Ik begrijp het,’ zei hij.

‘Ik ben degene die het begrijpt,’ antwoordde ze.

‘Wat begrijp je?’

‘Ik probeer jou te begrijpen,’ zei ze. ‘Ik probeer je altijd te begrijpen.’

‘Jij bent de enige die me begrijpt,’ zei hij.

‘Zeg je dat tegen alle vrouwen?’

‘Wil je ruzie?’ vroeg hij. ‘We maken nooit ruzie. We willen geen ruzie. Het is burgerlijk om ruzie met je partner te maken. Zo zijn wij niet. Wij zijn beter dan dat.’

‘Je probeert altijd te ontsnappen,’ zei ze. ‘Maar ik heb dat akelige gevoel weer.’

Hij wist wat ze bedoelde. Het was echt, niet iets wat je kon negeren.

‘Ik doe geen stomme dingen meer,’ zei hij.

‘Dat zeg je elke keer, elk jaar, elke maand.’

‘Ik doe geen stomme dingen als ik alleen ben,’ zei hij.

‘Je bent een maand geleden bijna gestorven,’ zei ze. ‘Als een van je verdachten er niet geweest was, dan was je doodgegaan.’

‘Ik weet het,’ zei hij.

‘Ik kan je hiervandaan niet in de gaten houden,’ zei ze.

‘We zijn bijna bij elkaar,’ zei hij.

‘En als we niet naar huis komen?’

‘Dat heb ik niet gehoord, Angela.’

‘Je hebt het wel degelijk gehoord.’

Hij moest aan dit gesprek ontsnappen. Hij zou een discussie met Angela nooit winnen. Daarom gebruikten sommige mannen hun vuisten. Het was de uiterste vorm van communicatie als woorden niet voldoende waren, en die waren nooit voldoende.

‘Mag ik Elsa aan de telefoon?’ vroeg hij.

‘Ze is met Maria en Lilly naar de *mercado*.’

‘Vanavond dan,’ zei hij. ‘Ik moet met de meisjes praten.’

‘Voordat je whisky gedronken hebt,’ zei ze, waarna ze ophing.

Hij keek naar het display alsof dat weer tot leven zou komen, maar

de stilte bleef in zijn oren ruisen. Hij stopte zijn iPhone in de binnenzak van zijn colbert en richtte zijn blik weer op de kamer. Een logge televisie stond nors tegen een muur. Op de tafel lag een afstandsbediening. Naast de televisie stond een dvd-speler op de vloer. Verder geen overbodige tafels en kasten. Helemaal geen overbodige spullen. Winter liep naar de slaapkamer. Daar stond een eenpersoonsbed en niet veel meer, hij liep voorzichtig op zijn met plastic overtrokken schoenen, pakte niets vast.

Op een wankel tafeltje naast het bed stond een oude computer.

Stof dwarrelde door de lucht, glinsterende deeltjes in het zonlicht dat door de kale ramen naar binnen stroomde.

De keuken was gedateerd, met een ouderwetse kookplaat, een enorme vriezer en een koelkast. Niemand vulde de vriezer nog, niemand kocht halve koeien en hele varkens en lammeren en maakte ze in en stond met rode wangen van het koken achter het fornuis.

De keukentafel kwam waarschijnlijk van dezelfde bron als het andere meubilair in het appartement, en de stoelen ook. Alles in het appartement had de uitstraling van een leven dat nog niet eens was begonnen voordat het afgelopen was. Het was de gedachte die hij altijd had als hij in deze situatie in een appartement stond.

Zijn mobieltje trilde weer. Hij voelde koud toen hij hem pakte, koud als zijn hand in het koude appartement.

‘Ja, Bertil?’

‘Waar ben je?’

‘In Halls appartement.’

‘Het is weer gebeurd,’ zei Ringmar.

Er waren vijf dagen verstreken sinds de eerste moord.